

Digidoarjaga ehtalaš rávvagat

Digidoarjaga ehtalaš rávvagat buktet ovdan, makkár geatne-gasvuođat digidoarjaga addis ja digidoarjaga oažžus leat. Rávvagiid mihttomearri lea ovddidit dorvvolaš ja alladásat digidoarjaga, mii ollašuhtho nu, ahte goabbáge oassebealli lea juksan oktilaš áddejumi.

Mii lea digidoarjja?

Digidoarjja addá doarjaga elektrovnnalaš áššiiddikšumii ja maid-dái bálvalusaid ja rusttegiid geavaheapmái. Dat veahkeha ášše-hasa geavahit reaidduid ja dikšut áššiid elektrovnnalaš bálvalusain iehčanassii ja dorvvolaččat.

Digidoarjaga hámit leat lagasdoarjja, gáiddusdoarjja ja skuvlejumi. Digidoarjaga sisdoallu sáhtá rievddadit. Dat sáhtá leat ovdamearkka dihtii elektrovnnalaš áššiiddikšuma rávven, áppaid installeren dahje áppaid ja bálvalusaid atnuiváldimis rávven. Juohke organisašuvdna berrešii meroštallat, makkár digidoarjaga dat fállá.

Gáiddusdoarjja:

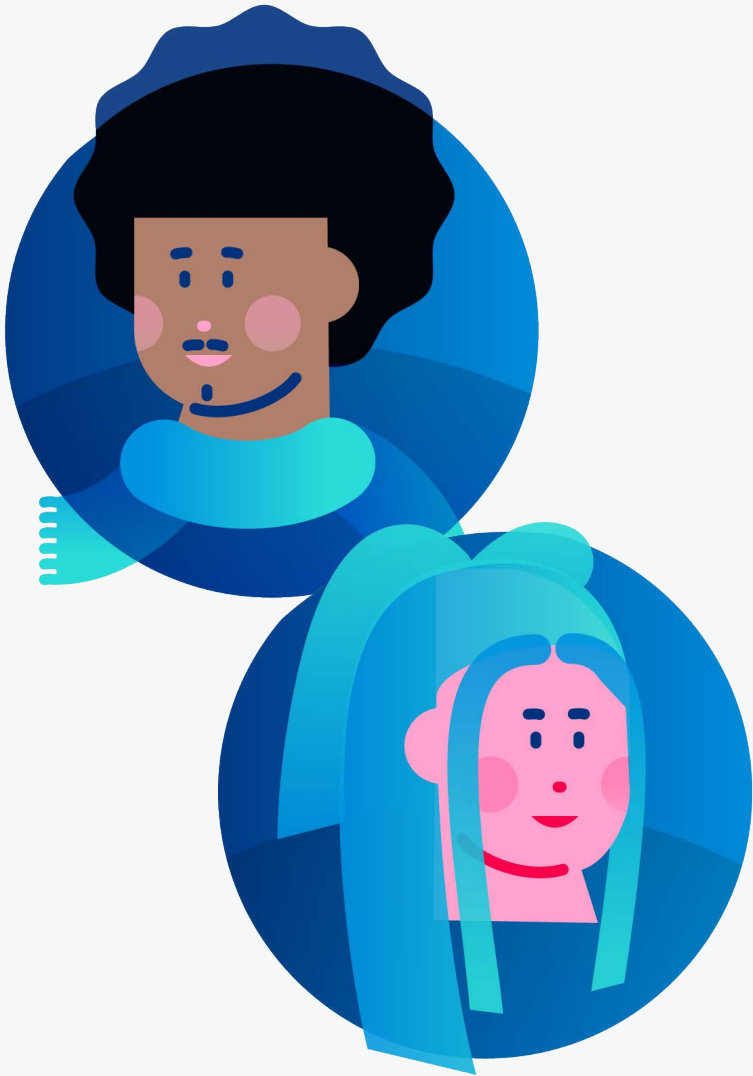
chat-, telefodna- dahje filbmadoarjja

Lagasdoarjja:

áššiiddikšunbáikkid, veardásašdoarjja, doarjja ruoktot

Skuvlejumi:

neahttaskuvlejumi, kurssat



Virgeoapmahašbálvalusaid geavaheami doarjja

Virgeoapmahaččain lea hálddahuslága mielde geatnegasvuohta rávvet iežaset bálvalusaid geavahusas. Juohke virgeoapmahašbálvalusa oktavuodas fertejit gávdnot veahki oktavuodadieđut.

Riikkavulošrávven

Virgeoapmahašbálvalusaid geavahussii oažžu maiddái doarjaga Kansalaisneuvontas (Riikkavulošrávven), mii láidesta rievttis bálvalusaid ollái.

kansalaisneuvonta.fi

p. 0295 000



Digimáhtut gullet buohkaide

Digimáhtut leat otná beavvi riikkavulošmáhtut, maid bokte dikšojuvvojit árgabeavvi áššit ja leat čatnosis servodahkii.

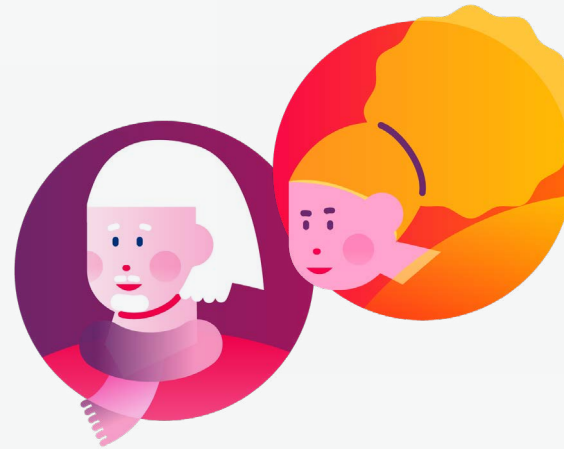
Juohkehaččas berre leat vejolašvuohta ávkkástallat digitála rusttegiiguin ja bálvalusaiguin árgabeavvistis vugiiguin, mat leat sutnje alcces vuohkkasamosat.

Juohkehaš mis dárbbáša goas nu digidoarjaga, vai mii sáhttit hukset iežamet lágan digitála árgabeavvi. Iežas digimáhtuid sáhttá ovddidit lagaš olbmiguin, goalmát sektora doaibmiiguin dahje gávppálaš doaibmiiguin.



Mot doaimman, go lean digidoarjaga addi?

- Veahkehan elektrovnnalaš bálvalusaid ja rusttegiid geavahusas.
- Mu mihttomearri lea, ahte dás duohko áššehas sáhtášii iehčanassii dikšut áššiid ja geavahit rusttegiid.
- Arvvosmahtán áššehasa ieš bargat bagadallandilis áššiid.



Ádden rájáidan

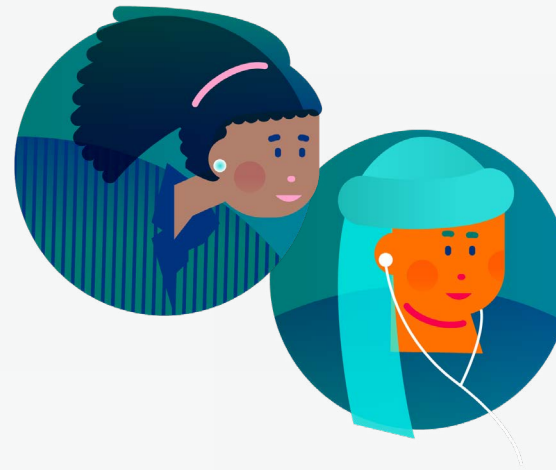
- Visot ii dárbbas máhttit ieš, muhto baicca go oažžu digidoarjaga, dat lea válljugas báiki oahppat ovttas. Dovdán iežan máhtu rájáid ja láidestan áššehasa dárbbu mielde eará digidoarjjabálvaleaddjiid ollái.
- In váldde áššehasa beassansániid dahje persovnnalašvuoda nana dovdáma reaiduid, dego bāņkodovddaldagaid, inge divššo áššehasa beales su persovnnalaš áššiid.
- In geavat gáiddusstivrema, go rávven áššehasa dakkár bálvalusaid geavahusas, mat gáibidit persovnnalašvuoda nana dovdáma. Sisačálihanmuttu maŋŋá šearpmajuohki miin sáhtá ávkkástallat bagadallamis, jus dás lea sohpon čielgasit áššehasain.

Mot veahkehan?

- Veahkehan áššehasa ustitlaččat, ráfálaččat ja roahkasmahtti lāhkai.
- Vuhtiiválddán áššehasa máhttodási ja fuolahan, ahte rávven lea čielggas ja doahpagat addehahtti.
- Sihkkarastán rávvema áigge, ahte áššehas diehtá, mii dáhpáhuvá.
- Veahkehan fiinnadovddolaččat ja luhtolaččat diliin, gos oainnán áššehasa persovnnalaš dieđuid.
- Gudnejahtán jávohisvuoda geatnegasvuoda inge mital viidásabbot áššiid dahje áššegirjiid, mat leat bohtán mu dihtosii.

Mot doaimman, go oaččun digidoarjaga?

- Digidoarjaga bokte oahpan, mot geavahan reaidduid ja elektrovnnalaš áššiiddikšunbálvalusaid iehčanassii ja dorvvolaččat.
- Mu mihttomearri lea, ahte dás duohko máhtán ieš dikšut áššiid okto dahje uhcit doarjagiin.
- Barggan rávvendilis ieš doaibmajuid, vai oahpašin ja ovddidivččen iežan máhtu.



Ádden ovddasvástádussan

- Čálihan ieš sisa bálvalusaide, mat gáibidit persovnnalašvuoda nana dovdáma.
- Jus dárbbášan doarjaga bálvalusa geavahusas, ádden, ahte digidoarjaga addi sáhtta oaidnit persovnnalaš dieđuidan.
- Mus lea álo alddán ovddasvástádus iežan rusttegis ja dan prográmmain.

Mot válddán veahki vuostá?

- Ádden, ahte digidoarjja ii sáhte rávvet mu buot čuolmmain.
- Virgeoapmahaččain lea geatnegasvuohtha lága vuodul fállat rávvema iežaset bálvalusaid geavahusas. Maiddái eará bálvalusbuvttadeaddjit bagadallet áššehasaideaset.
- Virgeoapmahašbálvalusaide oaččun doarjaga maiddái Riikkavulošrávvemis, mii láidesta rievttis bálvalusa ollái.

Amma muittát maiddáí

1. Suomas almmolaš hálddahusa organisašuvnnaid elektrovnnalaš áššiiddikšunbálvalusat eaktudit válđoáššis persovnnalašvuoda nana dovdáma. Persovnnalašvuoda nana dovdámiin sáhtá sihkkarastit geavaheaddji persovnnalašvuoda.
 - Dovdánreaidut leat ee. neahttabánkodovddalagat, mobiilasihkkarastindovddaldat ja sihkkarastindovddaldatkoarta.
 - Áššehas dahká persovnnalašvuoda elektrovnnalaš nana dovdáma álo ieš.
 - Rávven bálvalusa geavahusas sáhtá eaktudit, ahte veahkki oaidná áššehasa persovdnadieđuid, mat leat suollemasat dahje muđui rašes áššit.
 - Jus áššehas lea ádden dili ja dohkkehan, ahte su persovdnadieđuid oaidná, rávven sáhtá joatkašuvvat.

2. Digidoarjagis eai válde beali elektrovnnalaš áššiiddikšuma sisdoaluide (omd. ruhtadoarjagiid ohcan, ruđa gieđahallan). Dáin áššiin vástida bálvalusordnejeaddji áššehasbálvalus, gosa digidoarjaga addi láidesta.

3. Jus áššehasa vuoigatvuodadoaibmagelbbolašvuolta lea geahnohuvvan dalle, go digidoarjja addo, (omd. dearvvašvuodadilli, juhkanvuolta), su galgá láidestit gažaldatvuloš bálvalusordnejeaddji áššehasbálvalussii.

4. Jus áššehas lea vuolleahkásaš, lea dehálaš sihkkarastit, ahte son ádde persovdnadieđuid gieđahallamii laktáseaddji riskkaid ja iežas vuoigatvuodaid. (Eambbo fáttá birra: Mánná neahtas -čálloš [Lapsi verkossa -julkaisussa](#))

5. Gáiddusdigidoarjja lea digidoarjaga hápmi, mii ahtanuššá ja gáibida ođđalágan máhtu digidoarjaga addiin, gárgeheaddjiin ja vuostáiváldiin.

- Gáiddusstivren ja šearpmajuohkin leat guokte iešguđetlágan vuogi addit ja vuostáiváldit gáiddusdoarjaga.
- Finanssiala ry ávžžuha, ahte finánsasuorggi bálvalusat eai bagaduvvo gáiddusstivrenprográmmain, iige rávvejeaddji galggaše oaidnit áššehasa sisačáliheamis mange oasi. Lea buorre muitit, ahte gávdnojit ollu fillemat, mat ádestallet gáiddusdoarjaga. Atte ja vuostáiváldde digidoarjaga dorvvolaččat.



Digidoarjjafierpmádaga lahttu -mearka muitala, ahte organisašuvdna fállá dahje gárgeha digidoarjaga ja lea čatnasan čuovvut digidoarjaga ehtalaš rávvgiid. Loga eambbo ja lude mearkka geavahussii dvv.fi/digituki

Digi- ja álbmotdiehtovirgedoaimmahat doaibmá riikkaviidosaš gárgeheaddjin. Mii nanosmahttit digimáhtolaš Suoma ovddidemiin dihtui vuođđuduvvi digidoarjaga geavadiid ja máhtu.